

S.E.

Ze dne 12. listopadu 1956.

Dělnické vysílání.

Uslyšíte rozhovor Roberta Loukoty s naším národohospodářem Michalem Jánským.

Jaké následky bude mít Maďarsko a Polsko pro československé hospodářství. To je námět rozhovoru.

Jedna z hlavních zásad současné hospodářské politiky letos byla, že plány, československá pětiletka a plány těch ostatních satelitních států, že mají být koordinovány, že mají být tedy spjaty že a teďko my v tom Polsku vidíme takové úžasné změny, Maďarsko, víme, co se děje v Maďarsku, nemyslíte Michale, že to bude mít asi nějaké následky pro Československo? Hospodářské následky myslím.

„Ne jenom následky normální, ale bude to přímý otřes té československé pětiletky, na příklad právě suroviny, které jsou úzký profil pro komunistické hospodaření v Československu, jako je uhlí, nebo nafta benzín, dováželo Československo ve velkém množství z Polska a Maďarska. V Maďarsku za revoluce hospodářství stojí. To je velmi jednoduché. V Polsku, tam se mění hospodářská soustava směrem k větší svobodě.. toto myšlenkové bohatství, totiž abys rozuměl, režim u nás vypořádá s tím, že lid volá po větší svobodě jednotlivce hospodářské.

Myslím, že mezi národohospodářskými kruhy v Československu ..prioritě těžkého nebo spotřebního průmyslu ..že každý čeká na to, aby mohl tyto věci prodiskutovat a uplatnit ne?

„Ano, tomu se komunisté v Československu nevyhnou, abych odpovídal přímo na vaši otázku v Polsku jak víte se ruší ústřední plánování, bude se rušit ústřední plánovací komise, zavádí se samospráva závodů a zavádí se lepší vyvážení hospodářských zájmů. A k tomu už přímo Poláci prohlásili, že oni nebudou vyvážet tolik uhlí, jako dosud že si to uhlí nechají ve větším množství doma. „ No tak to vidíme tedy v Maďarsku hospodářský chaos a jaksi žádný hospodářský život, momentálně. V Polsku strukturální přeměna. To znamená konec ústředního plánování a autonomie jednotlivých podniků. A tak tedy, prosím vás, jak se to projeví na Československu ..

„Jak se mi zdá ..stalinského ústředního plánování, pětiletka počítala s jistým dovozem, z Maďarska i z Polska. Maďarsko jak jsme už řekli nemůže samozřejmě nic dodat Polsko nechce dodat jenom věci, které by prospívali té hospodářské linii. „

Co se očekávalo z Maďarska ?

„Jak jsme řekli Maďarsko nemůže nic dodat ,Polsko nechce dodat jenom věci, které by prospívaly hospodářské linii. „
Co se očekává z Maďarska ?

„Toho dodávalo víc než Sovětský svaz a já bych tak odhadl zhruba jak víte komunisté to udrží v tajnosti, ale řekl bych, že letos patrně československý státní kapitalismus počítá s dovozem nějakých 50 milionů litrů motorového benzínu z Maďarska. „

Který ovšem komunisté v Československu nedostanou.

„A potom Maďarsko dodávalo surovou naftu ,tam ovšem také dodává Sovětský svaz a potom hliník. To jsou suroviny, které Maďarsko dodávalo a které komunistickému státnímu monopolu budou samozřejmě chybět. I kdyby se postavilo Maďarsko v dohledné době na nohy tak tam už nikdo nezmění ten odpor proti tomu stalinskému strategickému hospodaření. V každém případě v dohledné době benzin ,nafta a hliník z Maďarska do Československa nepůjdou. Polsko dodávalo velké množství kamenného uhlí ,já bych to odhadl, že letos patrně komunisté chtěli z Polska dostat asi 40 milionů tun kamenného uhlí. To znamená čtvrtinu nebo pětinu celkové československé spotřeby uhlí, to so dovedete představit, co to znamená, jestliže podstatná část do Československa nedojde, „

Vymyslíte, že Poláci zastaví dodávky uhlí do Československa ?

„To nemyslím, ale omezí je, za to uhlí, které Poláci vyváželi do Československa tak zase z Československa za to dostávali.

„To je pravda, ale podívejte se, uhlí v Evropě je vzácná surovina Evropa dokonce dováží z Ameriky. Z Československa dostávali na příklad stroje ,stále víc a víc Československo muselo platit za to polské uhlí reexportem surovin, které samo Československo dovezlo ze Západu. „

Co je to reexportem ?

„To je když Československo nakoupilo dovezlo, ale místo aby dovezlo pro domácí obyvatelstvo ,tak to prodalo hned dál. Co to bylo na příklad ?

„Vy se budete divit, ale třeba káva. Československo skutečně prodává kávu Polsku, kterou nakoupí v Jižní Americe za ty traktory vyvezené ,tak je prodává Polsku místo uhlí.. letos toho mělo být téměř 13% hodnoty československého vývozu do Polska. Ale to Polsku tak nebude vadit, tu bavlnu i tu kávu si může Polsko za své uhlí vždycky koupit a patrně v mnohem výhodnějším směnném poměru ,než byl ten reexport z Československa. „

Pokud já vám vím, Československo hrozně záviselo na zahraničním obchodu, před válkou se říkalo, že tak třetina celkový výrobu u nás je vyvezeno, čili za to že je dovoz čili ,že jsme tak něco jako Anglie. „

Ano, my jsme měli vždycky blahobyť založený na zšlechťujícím průmyslu, vyváželi jsme suroviny a vyváželi jsme hotové výrobky, my jsme vždy udržovali vysokou životní úroveň z té obratnosti a organizační schopnosti našich lidí.

No ale najednou v tom zahraničním obchodu se satelitními státy zeje díra. Mohl byste nějak sumárně vyložit, jaký to

asi bude mít následek pro československé hospodářství jako celek.

„To se samozřejmě projeví ve snížení výroby, to se ještě zdvojnásobí tento nepříznivý účinek tím, že u nás máme to nepružné plánování, tu pětiletku, jak víte každá změna musí být napřed provedena ve státním úřadě plánovacím, ve vládě a než to dojde dolů k těm závodům tak tam tedy ta změna hospodářských podmínek, nedostatek surovin, i kdyby byl přechodný, působí vbastně krisi, nebo nezaměstnanost tedy můžu říct s čistým svědomím, že to, co se stalo v Polsku a Maďarsku znamená velkou ránu komunistickému státnímu monopolu v Československu. „
Že jsme měli pravdu, když jsme na jaře říkali, že pětiletka se bude měnit.

„Rozhodně se měnit bude. „,
Děkuji vám.

V dnešním dělnickém pořadu jste slyšeli rozhovor s národohospodářem Michalem Jánským.

d

x x x